

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsának

138/2011. (I.19.) számú

HATÁROZATA

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsa (a továbbiakban: Médiatanács) a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.) 185. §-ában biztosított jogkörében az ATV Zrt. (*Magyar ATV*, 1102 Budapest, Kőrösi Csoma Sándor u. 31.) médiaszolgáltatóval szemben meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t .

A Médiatanács megállapítja, hogy az ATV Zrt. médiaszolgáltató 2010. május 21-én sugárzott „700-as Klub” című műsorszámmal megsértette a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény (a továbbiakban: Rttv.) 3.§ (3) bekezdésében foglalt rendelkezést. A törvénysértés miatt a Médiatanács az Mttv. 186. § (1) bekezdés alapján a médiaszolgáltatót

figyelmeztetésben részesíti.

A Médiatanács megállapítja továbbá, hogy az ATV Zrt. médiaszolgáltató 2010. május 21-én sugárzott „700-as Klub” című műsorszámmal megsértette a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény (a továbbiakban: Rttv.) 5.§ (2) bekezdésében foglalt rendelkezést. A törvénysértés miatt a Médiatanács az Mttv. 186. § (1) bekezdés alapján a médiaszolgáltatót

figyelmeztetésben részesíti.

E határozat ellen közigazgatási úton fellebbezésnek nincs helye, a közléssel jogerős és végrehajtható. A határozat felülvizsgálatát a közléstől számított 30 napon belül bíróságtól lehet kérni a Médiatanácsához benyújtandó keresetlevéllel.

I n d o k o l á s

A Médiatanács az Rttv. 41. § (1) bekezdés b) pontja alapján hatósági ellenőrzés keretében hivatalból vizsgálta a Magyar ATV által 2010. május 21-én sugárzott „700-as Klub” című műsorszámot.

A döntés alkotmányos – jogi alapjai:

Az Alkotmány 61. §-a deklarálja a véleménynyilvánítás és a szólás szabadságát:

„(1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van véleménynyilvánítás és a szólás szabadságához, továbbá a közérdekű adatok megismeréséhez, valamint terjesztéséhez.

(2) A Magyar Köztársaság elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét.”

A szabad véleménynyilvánításhoz való jog, mint a kommunikációs alapjogok ún. anyajoga szinte korlátozhatatlan, kitüntetett szerepe miatt ugyanis igen kevés joggal szemben kell csak engednie.

Az Rttv. 3. § (1) bekezdése az Alkotmánnyal összhangban alapelvi szinten rögzíti a műsorszolgáltatás szabadságát:

„A Magyar Köztársaságban a műsorszolgáltatás - e törvény keretei között - szabadon gyakorolható, az információk és a vélemények műsorszolgáltatás útján szabadon továbbíthatók, a nyilvános vételre szánt magyarországi és külföldi műsorok szabadon

vehetők. A műsorszolgáltató - a törvény keretei között - önállóan határozza meg a műsorszolgáltatás tartalmát, és azért felelősséggel tartozik.”

Az Rttv. a fenti előírását követően ugyanakkor alapelvei között szabályozza azokat a követelményeket is, amelyek a műsorszolgáltatás gyakorlásának – ugyancsak alkotmányos jelentőségű – korlátját jelentik. Így az Rttv. 3. § (3) bekezdése is a műsorszolgáltatás szabadságának, ezen keresztül pedig a véleménynyilvánítás szabadságának médiajogi határát jelöli ki oly módon, hogy a benne foglalt követelményeknek a médiaszolgáltató tevékenysége során mindvégig teljesülniük kell.

Rttv. 3. § (3) bekezdése a következőket mondja ki:
„A műsorszolgáltatás nem irányulhat semmilyen kisebbség, sem bármely többség nyílt vagy burkolt megsértésére, kirekesztésére, annak faji szempontokon alapuló bemutatására, elítélésére.”

Az Alkotmánybíróság 1006/B/2001. számú határozatában - elutasítva az Rttv. 3. § (2) és (3) bekezdésének alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt - részletesen kifejtette, hogy az Rttv. 3. § (2) és (3) bekezdései a véleménynyilvánítás, illetve a sajtó szabadságának egyik alkotmányos korlátozását jelentik.

A 36/1994. (VI. 24.) számú AB határozat rögzíti ugyan, hogy a társadalomban megjelenő véleményeknek – adott esetben a szélsőséges véleményeknek – is teret kell engedni a véleménynyilvánítás szabadságának jegyében, hisz ezek is valós, létező álláspontok. A megjelenés egyben módot adhat arra is, hogy ezek ellen még hatékonyabban lehessen fellépni, és adott esetben tőlük elhatárolódni.

Mindazonáltal a törvény szövege egyértelmű, azaz kifejezetten tartalmazza az alkotmányos rend tiszteletben tartása, az emberi jogok védelme mellett azt a kitétel is, hogy *„a műsorszolgáltatás nem irányulhat semmilyen kisebbség, sem bármely többség nyílt vagy burkolt megsértésére, kirekesztésére, annak faji szempontokon alapuló bemutatására, elítélésére”*. A fenti esetekben ugyanis megállapítható az Rttv. 3. § (3) bekezdésének sérelme.

Az 1006/B/2001. számú alkotmánybírósági határozat az Rttv. 3. § (3) bekezdése vonatkozásában is leszögezi: *„A szabad véleménynyilvánítás a személyiség kifejezésének legközvetlenebb módja, ezért annak védelemben részesítése a demokrácia alapköve. A véleménynyilvánítási szabadság és az ezzel szorosan összefüggő sajtószabadság azonban...nem korlátlan és nem korlátozhatatlan.”*

Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy *„a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) által védett személyhez fűződő jogok a törvény 75. § (2) bekezdése alapján magánszemélyeket - és szűkebb körben jogi személyeket - illethetnek meg. A Médiatv. 3. § (2) és (3) bekezdései a személyek mellett a közösségeket is védelem alá helyezik. A Ptk. 85. § (1) bekezdése értelmében továbbá a személyhez fűződő jogokat - szűk kivételekkel - csak személyesen lehet érvényesíteni. A Médiatv. azonban lehetőséget ad arra, hogy a társadalmilag káros tartalmakat közvetítő műsorszolgáltatók ellen - esetleg erre irányuló egyéni panasz hiányában is - a médiahatóság fellépjen. A büntetőjog pedig a megengedett és a tiltott magatartások körét másképpen határozza meg mint a Médiatv. vagy akár a Ptk.: a gyűlöletkeltésnek a Btk.-ban szabályozott tilalma...nem terjed ki például a gyalázkodásra.”*

A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az Rttv. támadott, a közösségek védelmére irányuló 3. § (3) bekezdése összhangban áll az Alkotmány és más alapvető törvények azonos tartalmú rendelkezéseivel, és nem korlátozza szükségtelenül vagy aránytalanul a véleménynyilvánítási és a sajtószabadságot.

Az Rttv. 3. § (3) bekezdése is tehát az emberi méltóságnak és az Alkotmánybíróság gyakorlatában abból levezetett „közösségek méltóságának” védelmét teremti meg.

A hatósági ellenőrzés megállapításai:

A „700-as Klub” a CBN műsora, a Christian Broadcasting Network ötlete közel 50 évvel ezelőtt fogalmazódott meg Pat Robertson fejében. A röviddel ezt követően Virginiában életre hívott (1960. január 11.) médiaszolgáltató új típust hozott létre az Egyesült Államok televíziózásában. A csatorna által képviselt üzleti modell is novumnak számított, hiszen Robertson nem a reklámbevételekre, hanem a támogatók adományaira (közvetlen donációkra, valamint az ún. „telethonokon” keresztül történő pénzgyűjtésre) támaszkodva próbálta megteremteni a televízió finanszírozásához nélkülözhetetlen pénzalapot. A műsorszolgáltatás jelenleg 71 nyelven folyik.

A „700-as Klub” információs magazinműsor, mely az amerikai társadalom problémáit elemzi a „keresztény hagyomány szemüvegén” keresztül. A műsorvezetők – Terry Meeuwsen, Kristi Watts és Pat Robertson - a műsorban megjelenő hírek mindegyikét kommentálják. A beszámolók, riportok között a CBN belpolitikai hírei hangzanak el (CBN News). A vizsgált adás 23 óra 9 perctől kezdődött, és az alábbi összeállítások kerültek terítékre:

- Időközi előválasztás: Jelentős sikert ért el a Republikánus Párt reformszárnya (**Személyes adat** beszámolója) Rand Paul a friss erő.
- Arlen Specter veszített Joe Sestakkal szemben a demokratáknál, pedig Obama is őt támogatta (**Személyes adat** tudósítása).
- Az egészségügyi reform túlsúlyfoltá teheti az ambulanciákat, melyek már így is túlterheltek.
- A Szülők Televíziós Tanácsa (PTC) tiltakozik, mert a médiában a kábítószeres pozitív színben tűnnek fel (**Személyes adat** beszámolója).
- A Nintendo cég és az Amerikai Szív Szövetség (AHA) az elhízás ellen kampányol. Olyan videojátékot mutattak be, amely közben intenzív mozgásra is szükség van.
- Keresztény exodus (**Személyes adat** riportja)
- Egy balesetet szenvedett kómás beteg csodálatos gyógyulása
- Elengedték az elrabolt misszionárius család két gyereket Jemenben
- Lediplomázott egy 90 éves hölgy
- A nagylelkűség egyszeri cselekedete vezetett a pénzügyi szabadsághoz az adóssággal küzdő családnál
- Egy kicsapongó életet élő férfi megtérésének története
- Egy nő két nap alatt legyőzte az emlőrákot

23 óra 22 perckor Pat Robertson a műsorvezető a következő módon konferálta fel **Személyes adat** Jeruzsálemben készített riportját: „Váratlan, elhallgatott tragédia. Több ezer keresztény kényszerül elhagyni a Közel-Keletet az őket ért erőszak, üldözések és gazdasági nehézségek miatt. Sokan még a Szentföldről is elköltöznek a kereszténység szülőhazájából.”

Az összeállításban többek között megszólalt a Keresztény Alapítvány a Szentföldért igazgatója (**Személyes adat**), a katolikus egyház jeruzsálemi vezetője (Fouad Twal püspök), a Jeruzsálemi Baptista Kálvária Templom pásztorja (**Személyes adat**), az Ecce Homo Konvenció tagja (**Személyes adat**) és két palesztin keresztény (**Személyes adat**). A riportban beszámoltak arról, hogy Jeruzsálemben három vallás találkozik: a kereszténység, a judaizmus és az iszlám. Az egyik riportalany elmondta, hogy néhány keresztényt megfenyegettek, házaikat, autóikat megrongálták, egyeseket fizikailag és verbálisan zaklattak, ezért sok keresztény hagyta el a térséget. Két halállal és súlyos sérüléssel járó esetet emeltek ki, az egyiket egy iszlám milicista, a másikat egy zsidó szélsőséges követte

el. A szegmensből az is kiderült, hogy a lakhelyelhagyásnak gazdasági okai is vannak, Fouad Twal püspök pedig egyenesen kijelentette, hogy nem üldözésről van szó, csak egy rossz helyzet következtében az arabok és a zsidók közé kerültek, de szenvedésről nem beszélhetünk. Néhány statisztikai adattal is igyekezett a riport alátámasztani a drámai csökkenést. A helyi vallási vezetők mindezek ellenére maradásra és összetartásra ösztönzik a keresztényeket. Egyes szervezetek munkát is tudnak kínálni, hogy a keresztények a maradás mellett döntsenek. Az összeállítás végén a műsorvezetők kommentálták a látottakat.

23:27:56 – 23:28:45

Pat Robertson: „Ez tényleg tragédia, ami történ Betlehemben. Mikor néhány éve ott voltam, beszéltem az ottani polgármesterrel, aki keresztény volt. Betlehem keresztény kisváros volt, de Jasszer Arafat után szisztematikusan üldözték őket és zavarták el úgy, hogy az arányuk 80%-ról 10%-ra csökkent.

Kristi Watts: „Fáj a szívem, ahogy látom ezt a történetet. Nemcsak a vallási üldözés miatt, hanem mert ez az ő földjük, az ő otthonuk, az ő történelmük és menekülnek.”

Pat Robertson: „Igen. Nézd meg Egyiptomot és a többi környező országot! Mindenhol nagyon hevesek a keresztény emberek elleni üldöztetések és vannak, akik még a béke vallásaként beszélnek az iszlámról.”

A fenti megnyilatkozások jól illeszkednek az amerikai társadalom jelentős hányadára jellemző muszlimokkal szemben táplált előítéleteihez. **Személyes adat**, a Duke Egyetem szociológusa, az amerikai muszlimok társadalmi integrációjának szakértője által a múlt évben publikált cikk szerint az USA lakosságának tizede rossz véleménnyel van az iszlámról, és minden második szerint az iszlám minden vallásnál nagyobb mértékben bátorít erőszakra. „Az amerikaiak szerint az ateisták kivételével a muszlimok fogadják el legkevésbé az amerikai társadalom értékeit.” A muszlimokkal szembeni előítéleteknek súlyos következményei vannak. Az igazságügyi minisztérium statisztikái szerint 2001-ben 1600, de még 2005-ben is 10 százalékkal nőtt a muszlimok elleni támadások száma. **Személyes adat** szerint azonban az Egyesült Államokban élő muszlimokra sem az elkülönülés, sem a radikalizmus nem jellemző. Szociológiai értelemben az iszlámhívók alig különböznek az amerikai többségtől.

A riportban elhangzottak alapján még az ottani keresztény vezetők egy része sem tekinti üldöztetésnek a helyzetet. A fentiekre tekintettel a riportban semmi nem támasztotta alá Pat Robertson muzulmánokra vonatkoztatott kijelentését, az jobb híján előítéleteiből táplálkozhatott. A műsorvezető vallási toleranciát nélkülözve, Egyiptomot és a „környező” országokat a keresztények elleni nagyon heves üldöztetések színhelyeként jellemezte. Az említett országban már az elmúlt évtizedekben is feltűntek keresztények vezető funkcióban, Boutros-Ghali (ENSZ főtitkár is volt), Irakban Tarik Aziz is keresztényként lett magas rangú politikus. Egyiptom szomszédságában, Jordániában és Szíriában pedig még incidensekről is ritkábban hallani. Nagyon heves üldöztetésről beszélni túlzónak hat.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a műsorszám készítői, így különösen a műsorvezetők, a tényeket figyelmen kívül hagyva sztereotip, intoleráns és kirekesztő módon közelítettek az iszlám valláshoz, illetve annak követőihöz egy olyan esemény kapcsán (keresztények elvándorlása a Szentföldről), amelynek előidézéséhez a romló gazdasági körülményeken kívül a másik két nagy vallás (zsidó és iszlám) közötti állandó konfliktus is jelentősen hozzájárul. Az előzőekre tekintettel kijelenthető, hogy a műsorvezető (Pat Robertson) etnocentrista megnyilvánulása erősíthette az iszlámmal szembeni előítéleteket és sérthette a muzulmánokat.

A hatóság a fentiek alapján az Rttv. 3. § (3) és 5. § (2) bekezdésében foglaltak sérelmét valószínűsítette.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (továbbiakban: Ket.) 51. § (1) bekezdésében biztosított ügyféli jogok gyakorlása érdekében a Médiatanács 2010. november 22-én postázott levelében tájékoztatta a médiaszolgáltatót a hatósági ellenőrzés megállapításairól, egyúttal felhívta az ügyre vonatkozó nyilatkozatának megtételére.

A médiaszolgáltató nyilatkozata:

Médiaszolgáltató rögzíti, miszerint a hatósági ellenőrzés megállapításai című irat hivatkozik a Médiatanács 377/2010. számú határozatára. E határozatszám alatt azonban a hatóság honlapján „az ORTT képviselőinek hivatalos látogatása a Kínai Népköztársaságba” című határozatot találta. A félreértések tisztázása végett a felhívó levélben hivatkozott számú és tárgyú határozat megküldését kéri.

Majd kifejti, amint az a médiahatóság előtt is ismert tény, „a 700-as Klub c. műsorszámot nem az ATV Zrt. készíti, hanem a CBN amerikai tévétársaság” és azt a társaságuk rendszeresen sugározza. „Ebből a szempontból irreleváns az amerikai tévétársaság „által képviselt üzleti modell”. A 700-as Klub c. műsor...az Egyesült Államokban a háztartások 96 százalékában elérhető, és naponta mintegy egymillió nézője van...a világ 200 országában, mintegy 100 különböző nyelven sugározzák...

A műsor tartalmát tekintve igen sokrétű, a nézők tájékoztatást kapnak az amerikai belpolitikával és külpolitikával kapcsolatos hírekről, egyéb hírekről a világ minden tájáról, tartalmaz kommentárokat, elemző, oknyomozó tudósításokat, interjúkat, könyvajánlókat politikai, társadalmi, gazdasági, pénzügyi vagy egészséggel kapcsolatos témákról, és előszeretettel foglalkozik keresztény témájú történetekkel, hírekkel. A 700-as Klub adása egyértelműen a hagyományos értékek szószólója, külpolitikai riportjaiban kiemelten foglalkozik az egész világot fenyegető terrorizmussal, valamint Izrael helyzetével.

Ugyanakkor ez természetesen nem jelenti azt, hogy egy keresztény egyház „filozófiája, vallási tanai” részére lenne a műsor szócső...a keresztény témájú hírek sem egy egyházzról szólnak, hanem a világon élő mintegy két és fél milliárd keresztény hívő túlnyomó többségéhez „illeszthetők”. A vizsgált műsorban a szenvedélybetegségek elleni küzdelemről, az egészséges életmódról, a családok helyreállításáról és a betegségek idején megnyilvánuló emberi méltóságról szóló riportok és az ezek által képviselt értékek pedig vallási meggyőződéstől függetlenül ennél is szélesebb kör számára pozitív üzenetet hordoznak. A jelen közigazgatási eljárás tárgyává tett **Személyes adat** jeruzsálemi riportja és az ahhoz fűzött műsorvezetői kommentár. A mintegy négy és fél perces összeállítás az adott kereteken belül igyekezett minél több véleményt bemutatni a Közel-Keleten élő keresztény kisebbség életéről, kihívásairól és reményeiről. Hatan nyilatkoznak a riportban, valamennyien a vizsgált téma autentikus képviselői illetve érintettjei. Két katolikus megszólaló mellett egy-egy protestáns és ökumenikus illetve két palesztin keresztény is hallható az összeállításban...

A riportot a 700-as Klub egyik műsorvezetője, Pat Robertson így konferálta fel:

„Váratlan elhallgatott tragédia. Több ezer keresztény kényszerül elhagyni a Közel-Keletet az őket ért erőszak, üldözések és a gazdasági nehézségek miatt. Sokan még a Szentföldről is elköltöznek, a kereszténység szülőhazájából.”

A felkonferálás szövegében tények hangoznak el, amelyeket – bár ezek a médiában gyakran nem a súlyosságuknak indokolt figyelmet kapják – számos egyházi és közéleti vezető több alkalommal is megerősített:

1. Az egyik legtekintélyesebb olasz katolikus magazin, a „la Civiltà Cattolica” drámai hangvételű tanulmányt közölt a muzulmán világban élő keresztények helyzetéről...Az írás szerint „a radikális iszlám mára számos keresztény lakta muzulmán országban teret nyert, és célja a saria elterjesztése az iszlám világban, ami nemcsak megnehezíti az ottani keresztény kisebbségek életét, de pusztá létük is veszélybe kerül. Ez az oka tömeges kivándorlásuknak Európába, az Egyesült Államokba, Kanadába és Ausztráliába...Az 1993 óta ...emigrált arab keresztények számát több mint 3 millióra becsülik...

2. XVI. Benedek pápa az elmúlt két évben két alkalommal is püspöki tanácskozást hívott össze a Közel-Keleten élő keresztények helyzetének áttekintésére. A pápa a hivatalos vatikáni napilap, az Osservatore Romano beszámolója szerint a 2008. január 15-én kezdődött találkozón szintén tragikus képet festett a térségben élő hívők helyzetéről: „A pápa kifejezte súlyos aggodalmát Michel Sabbah, Jeruzsálem „latin” pátriárkája vezette püspök előtt: az arab világ keresztényeit a terjedő erőszak következtében magukra hagyják, ezért a 'kereszténység régészeti kincsei vallási élet nélkül' maradnak... XVI. Benedek biztosította a püspököket, hogy osztja az arab világban élők gondjait és reményeit. A hosszú ideje tartó erőszak, a bizonytalanság, és a gyűlölködés megnehezíti az együttélést, és veszélyezteti a keresztény közösség túlélését.
A helyzet hatalmas nehézségek elé állítja a püspököket...A pápa felszólította a katolikus püspököket: védjék meg a muzulmán világ keresztényeit. A vallások közötti gyakori összeütközés ezekben az országokban különös jelentőségű.”
3. A keresztény elvándorlás volt a témája a Rómában 2010. október végén 14 felekezet részvételével megtartott konferenciának is, melyet XVI. Benedek pápa hívott össze. A brit Independent tudósítója szerint „a nyugati média nem igen figyelt oda rendezvényre”, jöllehet „a római színódust Benedek pápa hívta össze tavalyi, szentföldi látogatása után, amikor megtapasztalta a keresztények bajait.” A lap „bibliai méretű exodusnak” nevezi a helyzetet: „A keresztények száma fogyatkozik. Libanonban valaha többségben voltak a keresztények, ám a másfél milliós közösség ma már talán csak a népesség 35 százalékát teszi ki. Az iraki keresztények az öbölháborúk óta vándorolnak el, 2004 után már csak félmillióan maradtak.”
4. A Vatikáni Szinódus hivatalos határozata megállapította. „A katolikusok, s általában a keresztények létszáma és aránya a Közel-Kelet országaiban drasztikusan csökkent az elmúlt évtizedekben.”

A riport felkonferálásban szereplő műsorvezetői megnyilatkozások – az eljárás megindításával kapcsolatos hatósági megállapításokkal ellentétben – nem előítéletekből fakadnak, hanem sajnálatos tények. A riportban elhangzottak közül egyedül Fouad Twal , a katolikus egyház jeruzsálemi vezetője nyilatkozott úgy, hogy ez nem üldözés, ugyanakkor ő is elismerte, hogy a Szentföldön élő keresztények megszállástól szenvednek. A hatóság megállapításai közül az sem felel meg a valóságnak, hogy „a riportban semmi nem támasztotta alá Pat Robertson muzulmánokra vonatkoztatott kijelentését, az jobb híján előítéletekből táplálkozhatott”. Hivatkozunk **Személyes adat** riportban elhangzott nyilatkozatára, mely szerint „egyeseket fizikailag és verbálisan is zaklattak. Ez egyre nagyobb nyomást jelent mindenki számára”. **Személyes adat** riporter is megemlít eseteket, melyek közül az egyiknél „**Személyes adat** -ot, egy gázai keresztény könyvesbolt vezetőjét iszlám milicisták ölték meg 2007-ben.”A riport egészében alátámasztotta az azt követő műsorvezetői kommentárokat, melyekben a műsorvezetők a szentföldi (betlehem) keresztények nagyarányú elvándorlása mellett Egyiptomot és a Szentföldet körülvevő országokat is megemlítették, mint ahol „nagyon hevesek a keresztény emberek elleni üldöztetések.”

Nem nélkülözte a „vallási toleranciát” a műsorvezető megállapítása, miszerint Egyiptomban is súlyos atrocitások érik az ott élő keresztény kisebbséget. Bár olyan tömeges fizikai atrocitás nem fenyegeti őket, mint Irakban, Pakisztánban vagy Afganisztánban, még a beadványban említett Jordániában és Szíriában is számos jogi, társadalmi és vallási korlátozással kell a keresztényeknek szembenézniük.” Ennek alátámasztására a médiaszolgáltató a következő dokumentumból illetve megállapításokból idéz:

1. „Az Európai Parlament 2010. január 21-én, Strasbourghban megtartott ülésének egyik témája „az egyiptomi és malajziai kisebbségek elleni közelmúltbeli támadások” voltak. Az Európai Parlament határozatban ítélte el a keresztény közösségek elleni atrocitásokat.
Az Európai Parlament...aggodalmát fejezi ki az egyiptomi kopt keresztények ellen nemrégiben elkövetett támadások miatt, és együttérzését fejezi ki az áldozatok

családjainak; felszólítja az egyiptomi kormányt, hogy a kopt keresztények és más vallási kisebbségek tagjai számára teljes körűen biztosítsa emberi jogait és alapvető szabadságjogait – beleértve a vallás szabad megválasztásához és megváltoztatásához fűződő jogot is -, és vegye elejét az ellenük irányuló mindenfajta hátrányos megkülönböztetésnek.”

Ezt követően a médiaszolgáltató különböző nemzetiségű parlamenti képviselők felszólalásaiból idézett.

2. Médiaszolgáltató szerint „a Közel-Keleten, a Szentföldön és a környező államokban élő keresztények helyzetéről átfogó képet ad az Amerikai Egyesült Államok Külügyminisztériumának 2010 novemberében kiadott jelentése a vallásszabadság helyzetéről.” Médiaszolgáltató a térség országaira (Jordánia, Szíria, Libanon, Egyiptom, Irak) vonatkozó megállapításokból is idézett.
3. A fentieket követően a CSI-Magyarország Alapítvány által e tárgyban közzétett sajtóközleményekre is hivatkozott.

Médiaszolgáltató szerint a nyilatkozatában idézett példák alapján „az Európai Parlament, az Egyesült Államok, más nemzetközi fórumok, a Vatikán és számos más szervezet súlyos aggodalmát fejezi ki a közel-keleti keresztény hívők helyzete miatt. Az idézett több száz oldalnyi ezzel foglalkozó dokumentum tükrében – amelyek csak apró töredékét jelentik a témával foglalkozó jelentéseknek – semmiképpen nem állja meg a helyét az állítás, miszerint a kifogásolt műsorszám készítői a néhány perces riportjukkal illetve pár mondatos kommentárjukkal „sztereotip, intoleráns és kirekesztő módon” közelítettek volna az iszlámhoz. Egyházi vezetők – ideértve XV. Benedek pápát – valamint nemzetközi politikusok, és emberi jogi szervezetek a 700-as Klub riportjánál sokkal élesebben szót emeltek a térségben élő keresztények üldöztetésével szemben, így a Pat Robertson műsorvezető által említett üldöztetés egyáltalán nem minősíthető túlzónak.”

Hozzáteszi továbbá, hogy a hatóság megállapításai között „a keresztények iránti pozitív bánásmód példaként említett Boutros Ghali volt ENSZ-főtitkár ugyan kopt ősökkel rendelkezik, de arról nincs fellelhető adat, hogy ő maga valaha is keresztény politikusként tevékenykedett volna. Tarik Azziz iraki politikus ugyan valóban keresztény, ám őt 2010 októberében az iraki legfelsőbb bíróság jogerősen halálra ítélte és jelenleg siralomházban ül, így sajnos ő sem tekinthető biztató példának a reménybeli keresztény politikusok számára a Közel-Keleten.”

A fentiek alapján médiaszolgáltató szerint a „700-as Klub” 2010. május 21-i adásának sugárzásával nem sértette meg az Rttv. 3. § (3) bekezdésében foglaltakat, „egy olyan, az egész világot, beleértve Európát is foglalkoztató problémára hívta fel a figyelmet, amely...mint műsorszolgáltatónak a sajtószabadság és a véleménynyilvánítás szabadsága alapján lehetősége, a tájékoztatás alkotmányos kötelezettsége alapján pedig kötelezettsége is.”

A hatósági ellenőrzés azon megállapításával kapcsolatban pedig, miszerint a „700-as Klub” vallási műsor, médiaszolgáltató hivatkozik az ORTT 1512/2009. (VII.20.) számú határozatával kapcsolatban tett 2009. június 24. napján kelt nyilatkozatukra és a 2009. augusztus 13. napján kelt felülvizsgálati kérelmükben foglaltakra.

Továbbra is vitatják, hogy a „700-as Klub” című műsorszám vallási műsor lenne, „önmagában az a tény, hogy ezt a műsorszámot a nevében keresztény jelzőt tartalmazó amerikai tévétársaság, a CBN csatorna készíti, ezt a hatósági megállapítást nem alapozza meg.” Műsorszolgáltató nem vitatja, hogy a műsorszám egyes részei tartalmaznak a keresztény hittel kapcsolatos átéléseket, megtapasztalásokat, de ez sem jelenti, hogy a műsor egésze vallási, világnézeti nevelésre szánt, vagy arra alkalmas jellegű lenne.”

Végezetül médiaszolgáltató hivatkozik „a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról” szóló, jelenleg a Parlament előtt lévő törvényjavaslatra, mely médiaszolgáltató szerint a hatályos 1996. évi I. törvény 5. § (2) bekezdésében írt, nehezen értelmezhető, a gyakorlatban nem is használt rendelkezést módosítja és nem a vallási jelleg előzetes feltüntetését, hanem a 14. §-ban „a vallási, hitbeli vagy más világnézeti

meggyőződést esetlegesen sértő...képi- vagy hanghatások médiaszolgáltatásokban való bemutatása előtt” figyelemfelhívást írja elő.

Tekintettel arra, hogy ilyen ügyben a Fővárosi Bíróság előtt 23.K.33.502/2009. szám alatt eljárás van folyamatban, médiaszolgáltató azt javasolja, hogy a jogerős bírósági döntést tekintse a hatóság az új jogszabály hatályba lépéséig irányadónak.

Médiaszolgáltató nyilatkozatához mellékelte a műorszám magyar szövegét, a „*La Civiltà Cattolica*” magazin idézett tanulmányát, valamint az Amerikai Egyesült Államok Külügyminisztériumának a jelentését a vallásszabadság helyzetéről.

A Médiatanács álláspontja:

A Médiatanács a médiaszolgáltató nyilatkozatának bevezetőjében foglaltakkal kapcsolatban rögzíti, hogy a felhívó levél mellékletét képező „*hatósági ellenőrzés megállapításai*” elnevezésű dokumentum helyesen rögzítette azt, miszerint „*a Médiatanács 377/2010. (X.27.) számú határozatával elrendelte a Magyar ATV által 2010. május 21-én sugárzott „700-as Klub” című műorszám vizsgálatát*”. A hivatkozott határozat egyebeket nem tartalmaz, így azt szükségtelennek tartotta ismételt megküldeni a médiaszolgáltató részére. A médiaszolgáltató által felhozott 377/2010. (III.3.) számú határozatot az Országos Rádió és Televízió Testület, a Médiatanács jogelődje hozta és az valóban a médiaszolgáltató által is rögzített címet viseli. A leírtakból következően tehát két különböző határozatról van szó.

Az Rttv. 3. § (3) bekezdésének sérelme:

A médiaszolgáltató nyilatkozatában számos dokumentumra, illetve nyilatkozatra hivatkozik álláspontjának alátámasztására. Ezzel kapcsolatban a Médiatanács fontosnak tartja rögzíteni, hogy az általa hivatkozott megállapítások jelentős része nem mondható elfogulatlanoknak, hiszen a kereszténység képviselőinek álláspontját sorakoztatja fel, így azok a médiaszolgáltató véleményét erősíthetik.

Médiaszolgáltató rögzíti továbbá azt is, hogy „*egyházi vezetők – ideértve XVI. Benedek pápát – valamint nemzetközi politikusok, és emberi jogi szervezetek a 700-as Klub riportjánál sokkal élesebben szót emeltek a térségben élő keresztények üldöztetésével szemben, így a Pat Robertson műsorvezető által említett üldöztetés egyáltalán nem minősíthető túlzónak.*” Ezzel kapcsolatban a hatóság leszögezi, hogy a médiahatóság feladata kizárólag a képernyőn megjelenő tartalom vizsgálata, így a médiaszolgáltató által felhozott, de a műsorban el nem hangzott megnyilvánulásokat nem vizsgálhatja, így azokat nem is minősítheti.

A Médiatanács álláspontja szerint a műsorvezetők, sztereotip, intoleráns és kirekesztő módon közelítettek az iszlám valláshoz, illetve annak követőihez egy olyan esemény kapcsán, amelynek előidézéséhez a romló gazdasági körülményeken kívül a másik két nagy vallás (zsidó és iszlám) közötti állandó konfliktus is jelentősen hozzájárul.

Az Alkotmánybíróság az 1006/B/2001. számú határozatában az Rttv. 3. § (3) bekezdés kapcsán rámutatott arra, hogy a Médiatörvény támadott rendelkezése „*nem azt jelenti, hogy a rádió- és a televízió- műsorokban ne lenne helye vitának, kritikának, ne jelenhetne meg a társadalmat jellemző véleménypluralizmus. A rendelkezés célja annak a megakadályozása, hogy a rádió és a televízió a sértő, faji alapon elítélő, kirekesztésre, diszkriminációra felhívó gyűlölködők „hangerősítője” legyen...*”

...ennek a tilalomnak a médiajogban alapvető szinten történő rögzítése, illetve az előírás megszegése esetére meghatározott szankciók alkalmazásának a kilátásba helyezése az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Alkotmány értékrendjével, annak erősítésével összeegyeztethető, továbbá mások jogainak, a közösségek méltóságának a védelme

érdekében szükségesnek tekinthető. A véleménynyilvánítási és a sajtószabadság (illetve az annak részét képező szerkesztési szabadság) nem abszolút érték, és nem terjed ki a jogsértő műsorok készítésére és sugárzására. A közérdekű kérdések vitája terén a szólásszabadság tág körű ugyan, viszont a közösségek és egyes tagjaik méltóságát durván sértő műsorok tilalma és szankcionálása ezeket is behatárolja. **Azáltal, hogy a média a legszélesebb nyilvánosságot biztosítja a legkülönbözőbb vélemények számára, és napjainkban ez képezi a legfontosabb információforrást, a szólásszabadság egyéb megnyilvánulási formáihoz képest a médiában megjelenő véleményeknek sokszorosa a hatása, rendkívül nagy a befolyása az emberek gondolkodására, a közvélemény formálására.** Ahogyan azt az Alkotmánybíróság korábbi határozatában már megfogalmazta: **„általánosan elfogadott, hogy a rádiós és televíziós műsorszolgáltatás véleményformáló hatása és a mozgóképek, hangok, élő tudósítások meggyőző ereje sokszorosa az egyéb információs társadalmi szolgáltatások gondolkodásra ható erejének”** .A média tehát alapvető jelentőségű a véleménypluralizmus megjelenítésében, a közösségi viták lefolytatásának egyik legfontosabb színtere, ezzel egyidejűleg azonban azt is tekintetbe kell venni, hogy a személyeket, egyes társadalmi csoportokat (a kisebbségeket vagy adott esetben a többséget) sértő, kirekesztésre, diszkriminációra irányuló műsorszolgáltatásnak ugyanilyen súlyú negatív, beláthatatlanul káros hatása is lehet.”

A Médiatanács álláspontja szerint az iszlám vallással kapcsolatban olyan kijelentések („és vannak, akik még a béke vallásaként beszélnek az iszlámról”) hangzottak el a műsorszámban, amelyek az iszlám és az erőszak összefonódására utaltak. Ez pedig alkalmas lehetett arra, hogy – egyoldalú sztereotipizálás révén – a nézők gondolataiban összekösse az iszlám, mint vallás, így a muszlim emberek és az erőszakos magatartás, vallási üldözés fogalmkörét. A műsorvezetői kijelentés: „Egyiptomot és a többi környező országot” szintén azt a kört pontosította, amelyre nézve ezek az elítélő kijelentések elhangzottak.

A hatóság véleménye szerint tehát a műsorban elhangzott megnyilvánulások sérthették az iszlám közönséget, illetve alkalmasak lehettek az iszlámokkal szembeni előítéletek erősítésére.

A fentiek miatt a médiaszolgáltató megsértette az Rttv. 3.§ (3) bekezdésében foglaltakat.

Az Rttv. 5. § (2) bekezdésének sérelme:

Médiaszolgáltató nyilatkozatában arra hivatkozik, hogy a jelenleg a Parlament előtt lévő „a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról” szóló törvényjavaslat az 1996. évi I. törvény 5. § (2) bekezdését módosítja, és nem a vallási jelleg előzetes feltüntetését, hanem a 14. §-ban „a vallási, hitbeli vagy más világnézeti meggyőződést esetlegesen sértő...képi- vagy hanghatások médiaszolgáltatásokban való bemutatása előtt” figyelemfelhívást írja elő.” Ezzel kapcsolatban rögzítjük, hogy a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény 5. § (1) bekezdése is tartalmazza a következőket: „...a vallási vagy hitbeli meggyőződést sértő, az erőszakos vagy más módon a nyugalom megzavarására alkalmas képi vagy hanghatások bemutatása előtt a közönség figyelmét erre a körülményre fel kell hívni.”, tehát a törvényjavaslatban szereplő, a médiaszolgáltató által hivatkozott rendelkezés nem az Rttv. 5. § (2) bekezdésének módosítása. Egyébként pedig jelen eljárás tárgyát nem az Rttv. 5. § (1) bekezdésének, hanem az 5. § (2) bekezdésének megsértése képezi.

Az Rttv. 5. § (2) bekezdése tehát a következőket rögzíti:

„A vallási vagy világnézeti nevelésre szánt, illetve arra alkalmas műsorszámot e jellegének előzetes feltüntetésével lehet közzétenni.”

A Médiatanács álláspontja szerint a „700-as Klub” című műsorszám vallási műsornak tekinthető, a nevében is keresztény CBN tévétársaság készíti és sugározza. A program visszatérő elemei a csodálatos megtérések és gyógyulások, illetve a vallásos meggyőződés hangsúlyozása. A műsor világnézetileg nem semleges, hírblokkjaiban is jelentős szerepet kap a műsorvezetői kommentár.

A vizsgált, május 21-i adás is több, vallásos témával foglalkozott. Így például a következők: Keresztény exodus **(Személyes adat** riportja, az előzőekben vizsgált, az Rttv. 3. § (3) bekezdését sértő rész); Egy balesetet szenvedett kómás beteg csodálatos gyógyulása (A riportban szereplő hölgy elmondása szerint az Úr jelenlétének köszönheti gyógyulását, melyet „Istentől kapott csodálatos reménység”-ként jellemez.); Elengedték az elrabolt misszionárius család két gyereket Jemenben; A nagylelkűség egyszerű cselekedete vezetett a pénzügyi szabadsághoz az adósággal küzdő családnál (A házaspár hiszi, hogy „vállalkozásuk létrejöttét Isten szervezte meg.”); Egy kicsapongó életet élő férfi megtérése története.

A Médiatanács a fentiekhez hozzáteszi, hogy egy műsorszámot abban az esetben is e jellegének (vallási vagy világnézeti nevelés) előzetes feltüntetésével lehet közzétenni, amennyiben a műsorszámot nem elsődlegesen vallási vagy világnézeti nevelés céljából teszi közzé a médiaszolgáltató, azonban a műsorszám tartalmi vizsgálata kapcsán megállapítható, hogy az adott esetben *alkalmas* lehet a vallási vagy világnézeti nevelésre. Azt pedig a médiaszolgáltató sem vitatja, hogy „a műsorszám egyes részei tartalmazzanak a keresztény hittel kapcsolatos átéléseket, megtapasztalásokat”, továbbá azt is rögzíti, hogy a műsor „előszeretettel foglalkozik keresztény témájú történetekkel, hírekkel.”

A Médiatanács megjegyzi, hogy a médiaszolgáltató által hivatkozott – szintén a „700-as Klub” című műsorszámmal kapcsolatos – bírósági eljárásban még nem született ítélet, „irányadó”, jogerős bírósági döntésről tehát nem lehet beszélni.

Az Rttv. 5. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés szerint amennyiben az adott műsorszám – tartalmát tekintve – alkalmas lehet a vallási, vagy világnézeti nevelésre, a médiaszolgáltatónak abban az esetben is e jellegének előzetes feltüntetésével lehet közzétenni. Mivel a médiaszolgáltató ezt elmulasztotta, megsértette az Rttv. 5. § (2) bekezdésében előírt követelményt.

A Médiatanács a fentiekben kifejtettek alapján a rendelkező rész szerint határozott.

Rttv. 3. § (3):

A hatóság eddig kettő határozatában szankcionálta a médiaszolgáltatót az Rttv. 3. § (3) bekezdésének megsértése miatt: 1512/2009. (VII.20.) és 1649/2009. (VIII.26.) számú ORTT határozatok. Mindkét esetben az Rttv. 112. § (1) bekezdés a) pontja alapján felhívta a sérelmezett magatartás megszüntetésére. 2010-ben a hatóság még nem tapasztalta a fenti törvényhely sérelmét a televízió vonatkozásában, ezért elegendőnek tartotta az Mttv. 186. § (1) bekezdése alapján figyelmeztetésben részesíteni a médiaszolgáltatót.

Rttv. 5. § (2):

A hatóság eddig kettő határozatában szankcionálta a médiaszolgáltatót az Rttv. 5. § (2) bekezdésének megsértése miatt: 734/2002. (V.9.), 1512/2009. (VII.20.). Mivel a televízió ritkán sértette meg a fenti törvényhelyben foglaltakat, a hatóság elegendőnek tartotta az Mttv. 186. § (1) bekezdése alapján figyelmeztetésben részesíteni a médiaszolgáltatót.

A szankció mértékének megállapítása a fenti indokok és az alábbi jogszabályhelyek alapján történt:

2011. január 1-jén lépett hatályba médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény. Az Mttv. 216. § (1) bekezdése szerint:

Az e törvény hatálya alá tartozó, a Médiatanács vagy a Hivatal előtt folyamatban lévő eljárásokban e törvény hatályba lépése után - a (2)-(5) bekezdésben foglalt kivétellel - e törvény szabályait kell alkalmazni.

A 216. § (3) bekezdése azt írja elő, hogy

E törvény hatálybalépése előtt elkövetett jogsértésekre a jogsértés elkövetésekor hatályos anyagi jogi rendelkezések alkalmazandók.

Fentiek alapján a Médiatanács a törvénytörés megállapítása során az Rttv. szabályait alkalmazta, a szankció meghatározása során az Mttv. 185. §-ban kapott felhatalmazás alapján állapította meg a 186. § (1) bekezdése szerinti jogkövetkezményt.

Az eljárás során a Ket. 153.§ (2) bekezdése szerinti eljárási költség nem merült fel.

Az Mttv. **163. § (1)** bekezdésében foglaltakra figyelemmel a határozat ellen közigazgatási úton fellebbezésnek helye nincs, de annak bírósági felülvizsgálatát a közléstől számított 30 napon belül közigazgatási bíróságtól lehet kérni.

Budapest, 2011. január 19.

A Médiatanács
nevében

Szalai Annamária
elnök

Dr. Auer János
hitelesítő tag